

Ansiotasoindeksi 2005=100

Käyttäjän käsikirja

Ansiotasoindeksi 2005=100

Käyttäjän käsikirja

Tiedustelut:

*Harri Nummila
(09) 17 341*

sähköposti: palkat.indeksit@tilastokeskus.fi

*Tilaston kotisivu: <http://www.tilastokeskus.fi/ati/index.html>
Tilaston kuvaus: <http://tilastokeskus.fi/ati/meta.html>*

Taitto: Marita Potila

© 2009 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

*ISSN 1797-5646
= Käsikirjoja
ISBN 978-952-244-055-6 (pdf)*

Alkusanat

Tilastokeskus alkoi julkistamaan uudistettua ansiotasoindeksiä elokuussa 2008. Samassa yhteydessä uudistettiin säännöllisen ansion indeksi. Uudistettujen indeksien perusvuosi on 2005.

Rakenteeltaan ja menetelmäkuvaukseltaan käsikirja pohjautuu edelliseen ansiotasoindeksin käsikirjaan, joka laadittiin perusvuoden 1995 an-

siotasoindeksistä. Tähän käsikirjaan on päivitetty uudistettujen indeksien kuvaukset ja menetelmät muuttuneilta osin.

Käsikirjan päivitykseen ovat osallistuneet Harri Nummila, Antti Katainen ja Mari Ylä-Jarkko.

Helsingissä, Tilastokeskuksessa heinäkuussa 2009

Kari Molnar
Tilastojohtaja

Sisällys

Alkusanat	3
Sisällys	4
1 Johdanto	5
2 Mitä ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi mittaavat?	7
2.1 Ansiotasoindeksissä ovat mukana tulospalkkiot ja sopimukseen perustuvat kertaerät	7
2.2 Työtehtävät osin vakioitu	7
2.3 Kuvauskohteena säännöllisen työajan ansio	7
3 Indeksien luokitukset ja painorakenne	9
3.1 Työnantajasektori ja palkka-aineistot	9
3.1.1 Palkka-aineistot	9
3.1.2 Työnantajasektoreittainen painorakenne	10
3.2 Toimiala	10
3.2.1 Toimialaluokitus	10
3.2.2 Vanhojen indeksien tuotanto ja julkaisu toimialoittain	11
3.2.3 Toimialoittainen painorakenne	12
3.3 Palkansaajaryhmäjako	13
3.4 Sukupuoli	14
4 Indeksien laskenta	15
4.1 Keskiansioiden laskenta	15
4.2 Indeksien laskenta keskiansioista	15
4.3 Opettajien ansiokehityksen laskeminen	16
4.4 Ennakkotiedot	16
4.4.1 Säännöllisten ansioiden kehityksen arvioiminen	17
4.4.2 Kertaerien lisääminen säännöllisiin ansioihin	17
4.5 Välineljännekset	18
5 Vanhat indeksit ja muu tietopalvelu	19
5.1 Keskiansiot	19
5.2 Sopimuspalkkaindeksi	20
5.3 Reaaliansioindeksi	20
6 Indeksien käyttökohteet ja soveltaminen	21
6.1 Suomessa vallitsevat indeksisidonnaisuudet	21
7 Laskuesimerkkejä indeksin käytöstä	22
7.1 Ansiotason muutoksen laskenta	22
7.2 Ansiotason muutoksen laskenta kahden eri perusvuoden indekseillä	22
7.3 Indeksien perusvuoden muuttaminen	22
7.4 Oman indeksin laskenta	23
8 Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin julkaiseminen	24
Liite 1	
Ansiotasoindeksin 2005=100 perussarjat (ilman sukupuolisarjoja)	25

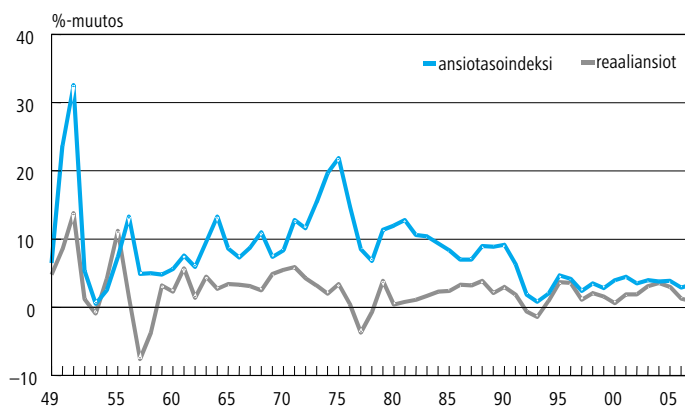
1 Johdanto

Yleistä palkkakehitystä on Suomessa mitattu palkansaajien ansiotasoindeksillä yhtäjaksoisesti vuodesta 1948 lähtien. Ansiotasoindeksissä mitauskohteena on palkansaajien nimelliset ansiot ilman hintojen muutosten ja verotuksen vaikutusta palkansaajien ostovoimaan. Nimellisen ansiokehityksen lisäksi ansiotasoindeksin perusteella voidaan laskea palkansaajien reaaliensioiden kehitys vähentämällä kuluttajahintojen muutos nimellisten ansioiden muutoksesta. Nimelliset ansiot ovat nousseet vuodesta 1948 vuoteen 2007 keskimäärin 8,1 prosenttia vuodessa ja reaaliset ansiot 2,5 prosenttia vuodessa. Nimelliset ansiot ovat 1900-luvun loppupuoliskolla nousseet kaikkina vuosina, enimmillään jopa kolmekymmentä prosenttia. Reaalisesti ansiotasoo on noussut muutamaa syvää taantumaa lukuun ottamatta jatkuvasti korkeimmillaan yli kymmenen prosenttia vuodessa.

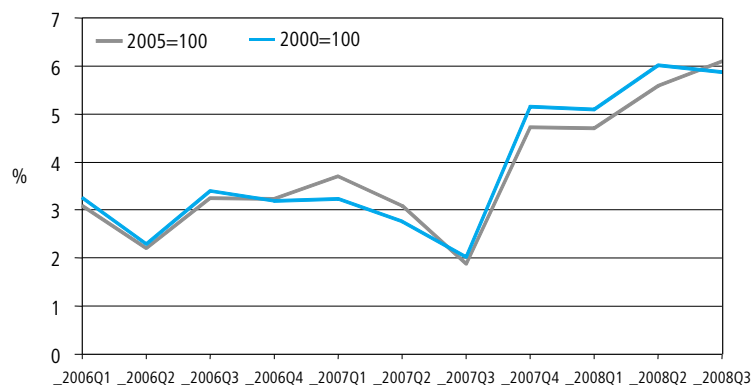
Nimellispalkkojen nousuvauhti hidastui pysyvästi 90-luvun alun lamasta lähtien. Vuodesta 1991 vuoteen 2007 nimellisten ansioiden keskimääräinen nousu oli enää 3,2 prosenttia ja reaalinousu 1,6 prosenttia. Jos poikkeukselliset lamavuodet jätetään kuitenkin pois, keskimääräinen nimellisansioiden nousu on ollut 3,6 prosenttia ja reaalinousu 2,1 prosenttia. Ansiotason nousun hidastuminen 1990-luvun alusta lähtien on johtunut siis erityisesti inflaation hidastumisesta kun taas reaaliensioiden nousun hidastuminen on ollut vähäisempää.

Ansiotasoindeksi on uudistettu viimeiset kolmekymmentä vuotta viiden vuoden välein. Määrävuosina toteutettavia uudistuksia tarvitaan indeksin painorakenteen ja palkansaajaryhmäjoon kehittämiseksi vastaamaan työmarkkinarakenteen muutoksia. Edellisen määrävuosiuudistuksen jälkeen Tilastokeskus alkoi syksyllä 2004 las-

Kuvio 1.
Ansiotason ja reaaliensioiden vuosimuutokset 1949–2007

Kuvio 2.
Ansiotasoindeksien 2005=100 ja 2000=100 vuosimuutokset

kea ansiotasoindeksin rinnalla säännöllisen ansion indeksiä 2002=100, jossa kuukausipalkkaisilta palkansaajilta poistettiin niiden ansiokäsitteeseen ansiotasoindeksissä kuuluvat tulospalkkiot. Tuntipalkkaisilla palkansaajilla tulospalkkiot eivät kuitenkaan kuuluneet aiempien ansiotasoindeksien ansiokäsitteeseen.

Ansiotasoindeksin määrävuosiuudistuksessa 2005=100 keskeiset uudistuskohdet olivat:

- ansiotasoindeksin tuntipalkkaisten ansiokäsitteeseen lisättiin tulospalkkiot,
- tulospalkkiot ja sopimukseen perustuvat kertaerät sisällytetään indeksiin kalenterivuositaisina keskiarvoina,
- kuntien opettajilla vuosiviikkoylitunnit lisättiin ansiokäsitteeseen ja
- toimialaluokitusta uudistettiin vastaamaan toimialaluokitus 2008:n tarpeita.

Ansiotasoindeksin määrävuosiuudistuksessa 2005=100 uudistettiin samalla myös säännöllisen ansion indeksi perusvuodelle 2005. Säännöllisen ansion indeksin uudistukset olivat pienempiä, koska ansiotasoindeksissä uudistetut kertaerät eivät sisälly säännöllisen ansion indeksiin.

Sopimukseen perustuvien kertaerien jakaminen tasan jokaiselle vuosineljännekselle on vaikuttanut ansiotasoindeksin 2005=100 kehitykseen siten, että niillä neljänneksillä, joilla kertaeriä on maksettu, 2005=100 indeksin kehitys on hitaampaa kuin 2000=100 indeksin kehitys. Vastaavasti niillä neljänneksillä, joilla kertaeriä ei ole maksettu, 2005=100 indeksin kehitys on nopeampaa kuin 2000=100 indeksin.

2 Mitä ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi mittaavat?

2.1 Ansiotasoindeksissä ovat mukana tulospalkkiot ja sopimukseen perustuvat kertaerät

Sekä ansiotasoindeksi että säännöllisen työajan indeksi mittaavat palkansaajien säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä. Nämä kaksi indeksiä mittaavat muuten samalla tavalla ansiokehitystä, mutta ansiotasoindeksillä mitattavaan ansiokäsitteeseen kuuluvat myös tulospalkkiot ja työehtosopimukseen perustuvat kertaerät, joita säännöllisen ansion indeksissä ei ole mukana. Siten säännöllisen ansion indeksi mittaa pysyvää ansion muutosta kun taas ansiotasoindeksissä on mukana myös sellaisia ansioeriä, jotka ovat luonteeltaan satunnaisia. Muilta osin ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi käyttävät samoja palkka-aineistoja, palkkasummapainoja ja laskusääntöjä.

Säännöllinen työaika määritellään palkanlaskennan yksikkötariffin mukaan. Siten tuntipalkkaisten palkansaajien osalta mitataan säännöllise-

nä työaikana tehtyjen tuntiansioiden muutosta. Kuukausipalkkaisilla mitataan kokoaikaisten palkansaajien säännöllisen työajan kuukausiansioiden kehitystä. Palkkausjaksoon voi tällöin sisältyä myös palkallista vapaata.

Työpanosyksikkö on tuntipalkkaisilla täysin vakioitu - kuvataan tuntipalkkaa. Kuukausipalkkaisilla määräkomponentin muutos voi joskus vaikuttaa ansiotasoon. Esimerkiksi viikkotyöajan lyhennys ansiotasoa vastaavasti laskien kuvautuu ansiotasoindeksissä negatiivisena ansiokehityksenä, vaikka työtuntia kohti ansiotaso säilyisi ennallaan. Tilapäinen palkallisen työajan muutos (mm lomautukset tai palkattomat virkavapaudet) vaikuttaa vain osittain tilastoituihin kuukausiansioon. Säännöllisen työajan ansiokehitystä kuvaavassa indeksissä ei myöskään kuvaudu ylityöajan määrän eikä ylityökorotusten vaikutus ansiotasoon.

2.2 Työtehtävät osin vakioitu

Ansiotasoindeksin kiinteäpainoiset palkansaajaryhmät on suurelta osin muodostettu toimi- tai sopimusalojen mukaan. Työpanoksen määrän erilainen kehitys eri työnantajasektoreilla, toimialoilla tai tunti- ja kuukausipalkkaisilla ei siten vaikuta indeksin kehittymiseen. Edellä mainittu-

jen palkansaajaryhmien sisäinen laadunmuutos, mm. uusien tehtävien synty, vanhojen tehtävien poistuminen tai koulutustason nousu, sen sijaan sisältyy indeksin kuvaamaan ansiokehitykseen. Käytännössä indeksi mittaa keskimääräistä toimialoittaista säännöllisen työajan ansiokehitystä.

2.3 Kuvauskohteena säännöllisen työajan ansio

Säännöllisen työajan ansio kuukautta kohti sisältää seuraavat palkkaerät:

- peruspalkka,
- tehtävän, ammattitaidon, palvelusvuosien yms. perusteella maksettavat lisät,
- työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät,
- työaikalisät,
- toimihenkilöiden tulos- ja suoritusperusteiset palkanosat,
- työntekijöiden suoritusperusteiset ansiot ja
- luontoisetujen verotusarvot.

Säännöllisen työajan ansion sisältö voi hieman vaihdella palkkatilastosta riippuen. Esimerkiksi tuntipalkkatilastoissa säännöllisen työajan ansio sisältää aika-, urakka- ja palkkiotyöstä säännölliseltä tehdyltä työajalta maksetut palkat sekä sunnuntai- ja ylityöpalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Tuntipalkkaisten palkansaajien palkkatilastoissa säännöllisen työajan tuntiansio sisältää edellä mainitut erät yleensä tehdyltä työajalta. Ansiokäsitteeseen ei tuntipalkkaisilla sisälly kaikkia sellaisia eriä, joita vastaavat tekijät kuukausipalkkaisilla ovat mukana. Näitä ovat mm.

luontoisedut, eräiden sopimusalojen palvelusvuosilisät ja sunnuntaityökorvaukset sekä epä-säännölliset tulossidonnaiset erät. Säännöllisen työajan ansioon luetaan monilla tuntipalkka-aloilla (mm. metalliteollisuus, saha-, levy- ja puusepänteollisuus sekä julkinen sektori) 1980-lopulta lähtien se ansiokompensaatio, jolla säännöllisen työajan lyheneminen korvattiin vaikutukseltaan vastaavalla tehdyn työajan tuntipalkan korotuksella.

Ansiotasoindeksin ansiökäsitteen ulkopuolelle jääviä eriä ovat puolestaan seuraavat:

- ylityöansiot ja lisätyöansiot,
- lomaraha- tai lomaltapaluuraha,
- käteiset voittopalkkiot,
- paperiteollisuuden suhdanneraha,

- palvelusvuosikorvaukset niillä tuntipalkka-aloilla (metalli, paperi-, kumi-, tekstiili-, vaatetus-, puu- sekä puusepänteollisuus), missä niitä ei ole luettu tehdyn työajan ansioon sekä
- aloitepalkkiot, jotka eivät sisälly palkkatilastoon.

Tilastokeskus julkaisee erillistä työvoimakustannusindeksiä, joka mittaa tehtyä työtuntia kohti laskettujen palkka- ja sosiaalikulusten kehitystä. Euroopan Unionin jäsenmaat ovat kehittäneet uutta otokseen pohjautuvaa neljännesvuosittaista työvoimakustannusindeksiä 2008=100, joka julkaistiin ensimmäisen kerran kesäkuussa 2009.

3 Indeksien luokitukset ja painorakenne

Ansiotasoindeksin tuotannossa käytettäviä luokituksia ovat seuraavat:

- työnantajasektori,
- toimiala,
- tunti- ja kuukausipalkkaiset,
- palkka-aineisto.

Ansiotasoindeksissä käytettävät luokitukset määrittelevät sen tason, jolta indeksin laskennassa käytettävien palkansaajaryhmien indeksejä painotetaan kiinteällä palkkasummapainoilla suurempien palkansaajaryhmien indekseiksi. Käytettävät luokitukset vaikuttavat siihen, miten palkansaajarakenteen muutokset vaikuttavat indeksin kehitykseen. Luokitusten määrittelemien palkansaajaryhmien väliset rakennemuutokset eivät

vaikuta summatasojen palkansaajaryhmien indekseihin, koska kiinteällä painorakenteella aggregoidun palkansaajaryhmän indeksikehitys on aina siihen sisältyvien alemman tason palkansaajaryhmien painotettu keskiarvo. Sen sijaan alimman tason palkansaajaryhmien sisäiset rakennemuutokset vaikuttavat indeksin kehitykseen. Tämä näkyy erityisesti silloin, kun jollain toimialalla korkeampaa koulutusta vaativien tehtävien osuus kasvaa. Silloin toimialan keskiansion muutos on nopeampaa kuin yksittäisistä työtehtävistä maksettavien ansioiden muutoksen keskiarvo.

Ansiotasoindeksiä julkaistaan sektoreittain, toimialoittain sekä tunti- ja kuukausipalkkaisille erikseen. Palkka-aineistoittain indeksiä ei julkais- ta.

3.1 Työnantajasektori ja palkka-aineistot

Ansiotasoindeksissä työnantajasektoreita on neljä: yksityinen, valtio, kunnat (ja kuntayhtymät) sekä muut. Muuhun sektoriin sisällytetään voittoa tavoittelemattomat organisaatiot, kuten ev.lut. seurakunnat, työmarkkinajärjestöt, säätiöt ja valtion tai kuntien budjettitalouteen kuuluttomat sosiaalirahastot. Valtiosektorissa ovat mukana vain budjettitalouteen kuuluvat yksiköt, joten liikelaitosten palkka-aineistot ovat yksityisellä sektorilla.

3.1.1 Palkka-aineistot

Yksityisen sektorin perustiedot koostuvat työnantajajärjestöjen aineistoista. Erillisinä käsiteltäviä yksityisen sektorin aineistoja ovat:

- Yksityisen sektorin otos,
- Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) teollisuusalojen aineisto,
- EK:n palvelualojen aineisto,
- autoliikenteen aineisto,
- autokaupan ja korjaamoalan aineisto,
- kiinteistöpalvelualan aineisto ja
- maa- ja metsätalouden aineisto.

Voittoa tavoittelemattoman sektorin aineistoja ovat:

- Kuntien palvelulaitokset,
- Ev.lut. kirkon kuukausipalkkaisten aineisto,
- teatterialan aineisto,

- Ev.lut. kirkon lastenohjaajien aineisto ja
- Palvelulaitosten työnantajajyhdistyksen aineisto.

Näiden aineistojen lisäksi EK:n aineistosta ja yksityisen sektorin otoksesta tiettyjen toimialojen työnantajien palkansaajat sijoitetaan voittoa tavoittelemattomien sektoriin.

Tilastokeskuksen omalla palkkatiedustelulla täydennetään järjestäytyneiden työnantajien keräämiä palkkatilastoja sellaisilla toimialoilla, joilla työnantajien järjestäytymisaste on keskimääräistä alhaisempi esim. pienyritysten yleisyyden johdosta. Otostiedustelulla on merkittävä painoarvo mm. rakentamisen, kaupan, autoliikenteen sekä liike-elämän palvelujen ansiotasoindeksissä laskettaessa.

Käytettäessä otoksesta saatuja palkka-aineistoja indeksin laskennassa ongelmana on otoksesta lasketun keskiansion keskivirhe, joka voi aiheuttaa huomattavaa satunnaisvaihtelua ansiokehitystä laskettaessa. Toisaalta sillä toimialatasolla, jolla ansiotasoindeksiä julkaistaan, ei otokseen perustuvien perussarjojen merkitys ole yleensä kovin hallitseva. Pelkkien järjestäytyneiden työnantajien palkka-aineistojen käytössä on puolestaan se ongelma, että järjestäytyneet yritykset ovat yleensä keskimääräiseltä kooltaan paljon suurempia kuin samalla toimialalla olevat järjestäytymättömät yritykset. Monilla toimialoilla pienyrityk-

set ovat erikoistuneita määrättyihin tuotteisiin tai palveluihin tai niiden toiminta muuten poikkeaa alan suuryritysten painopistealueista. Tällöin myös ansiokehitys voi järjestäytymättömillä työnantajilla poiketa systemaattisesti järjestäytyneiden vastaavasta. Järjestäytyneiden ja järjestäytymättömien yritysten palkansaajien ansiotasossa on toimialoittaisia eroja, mutta siitä ei ole olemassa tutkimustulosta, että ansiokehityksessä olisi merkittäviä eroja.

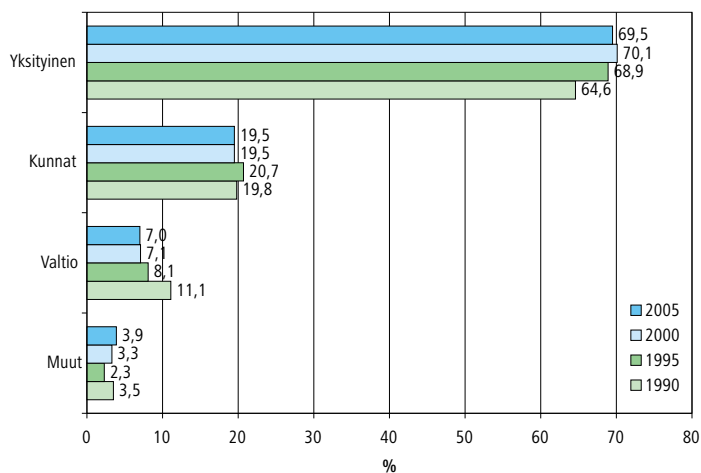
3.1.2 Työnantajasektoreittainen painorakenne

Ansiotasoindeksin 2005=100 työnantajasektoreittainen painorakenne noudattelee kansantalouden tilinpidon palkkasummarakennetta vuodelta 2005. Kansantalouden tilinpidon palkkasumat kuvaavat kaikkia kansantaloudessa maksettavia palkkoja, myös ns. harmaassa taloudessa maksettavia palkkoja.

Yksityisen sektorin paino-osuus on ansiotasoindeksissä noin 70 prosenttia. Yksityisen sektorin osuuden kasvu ja vastaavasti valtion osuuden aleneminen vuodesta 1990 vuoteen 1995 johtui pääosin valtion muodostamien liikelaitosten ja valtionyhtiöiden siirrosta yksityiselle sektorille. Tämä siirto tehtiin väliuudistuksena jo 1990=100 indeksiin vuonna 1995 ja se vastasi 3,7 prosenttia kaikkien palkansaajien palkkasummasta. Siten 1990-luvun laman aikana yksityisen sektorin osuus ansiotasoindeksissä olisi pienentynyt ilman indeksin rakenteellista uudistusta.

Vuosien 1995 ja 2000 välillä ei tapahtunut merkittäviä rakenteellisia uudistuksia ansiotasoindeksin sektorijaossa, vaan yksityisen sektorin osuuden nousu johtui yleisestä talouden voimakkaasta kasvusta. Kuntien palkkasummaosuus on pysynyt melko vakaana vuodesta 1990 lähtien. Muun sektorin eli voittoa tavoittelemattomien työnantajien paino-osuuden kasvu johtuu osittain siitä, että ansiotasoindeksissä käytettävien palkka-aineistojen kattavuus on parantunut.

Kuvio 3.
Ansiotasoindeksien painorakenne 1990–2005

3.2 Toimiala

3.2.1 Toimialaluokitus

Ansiotasoindeksi 2005=100 kehitettiin ja sen julkaiseminen aloitettiin elokuussa 2008 perustuen toimialaluokitukseen TOL 2002. Kuitenkin jo indeksin kehittämisvaiheessa oli tiedossa, että Tilastokeskuksessa tullaan siirtymään uuteen luokitukseen TOL 2008 vuoden 2009 aikana. Ansiotasoin-

deksissä käytettäviä palkka-aineistoja ei kuitenkaan ollut mahdollista saada uudella luokituksella indeksin uudistamisen aikana ja toisaalta uuteen toimialaluokitukseen siirtyminen tapahtui Tilastokeskuksen ennakkosuunnitelman mukaisesti. Neljännesvuositilastoissa, kuten ATI:ssa ja SANI:ssa, uusi toimialaluokitus TOL 2008 otetaan käyttöön koskien vuoden 2009 tietoja.

Uuden ansiotasoindeksin julkaiseminen toimialoittain ratkaistiin siten, että elokuussa 2008 jatkettiin edelleen 2000=100 toimialaindeksien julkaisemista, vaikka indeksin laskennassa siirryttiinkin tuolloin 2005=100 indeksiin kaikilta osin.

Luokitus TOL 2008 otettiin ansiotasoindeksissä 2005=100 käyttöön ensimmäisen neljänneksen 2009 julkaisussa, joka julkaistiin 29.5.2009. Samalla alettiin julkaista toimialoittaisia indeksejä perusvuodella 2005=100. Vanhojen perusvuosien indeksejä julkaistaan kuitenkin edelleen niillä toimialaluokituksilla, joilla ne on alun perin julkaistu.

TOL 2002 -luokituksella julkaistut pääluokat ovat:

- A Maa- ja metsätalous
- D Teollisuus
- E Energia- ja vesihuolto
- F Rakentaminen
- G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
- H Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- I Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
- J Rahoitus ja vakuutus
- K Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut
- L Julkinen hallinto ja maanpuolustus
- M Koulutus
- N Terveystieteiden- ja sosiaalipalvelut
- O Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut

TOL 2008 -luokituksella julkaistavat pääluokat ovat:

- A Maatalous, metsätalous ja kalatalous
- C Teollisuus
- D Energiahuolto
- E Vesi- ja jätehuolto
- F Rakentaminen
- G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
- H Kuljetus ja varastointi
- I Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- J Informaatio ja viestintä
- K Rahoitus ja vakuutustoiminta
- L Kiinteistöalan toiminta
- M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
- N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
- O Julkinen hallinto ja maanpuolustus
- P Koulutus
- Q Terveystieteiden- ja sosiaalipalvelut
- R Taiteet, viihde ja virkistys
- S Muu palvelutoiminta

TOL 2008 -luokituksen mukaisten pääluokkien sisältö muuttuu TOL 2002:n pääluokista. Muutosten suuruus vaihtelee pääluokittain. Alla on kerrottu suurimmista eroista vanhojen ja uusien pääluokkien välillä:

- Teollisuudessa kustannustoiminta siirtyy pois teollisuudesta uuteen pääluokkaan J Informaatio ja viestintä. TOL 2008 luokituksessa teollisuusalojen korjaus, huolto ja asennus muodostavat oman toimialansa. Ansiotasoindeksissä kuitenkin nämä toiminnot säilyvät edelleen valmistustoimialojen yhteydessä.
- Energiahuolto muodostaa oman pääluokkansa D ja vesihuolto muodostaa jätehuollon kanssa oman pääluokkansa E.
- Uudessa toimialaluokituksessa televiestintä ei kuulu enää samaan pääluokkaan kuljetuksen ja varastoinnin kanssa, vaan se kuuluu uuteen pääluokkaan J Informaatio ja viestintä. Tähän pääluokkaan tulee myös radio- televisiotoiminta, tietojenkäsittelypalvelu, kustantaminen sekä sähköinen ohjelmatuotanto.
- Suurin osa TOL 2002 toimialasta K Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut jakaantuu kahteen uuteen pääluokkaan M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta sekä N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta. Tukipalvelutoimintaan kuuluvat mm. matkatoimistot, turvallisuuspalvelut sekä kiinteistönhoito.
- TOL 2002 pääluokka O Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut jakaantuu TOL 2008 luokituksessa pääosin uusiin pääluokkiin R Taiteet, viihde ja virkistys sekä S Muu palvelutoiminta. Erona TOL 2002 luokituksen toimialaan R ei kuitenkaan kuulu sähköinen viestintä, joka kuuluu TOL 2008 luokituksessa pääluokkaan J Informaatio ja viestintä.

Ansiotasoindeksissä 2005=100 on yhteensä 70 kiinteäpainoista toimialaa, kun 2000=100 indeksissä niitä oli 53. Toimialoittain luokittelua tihennettiin erällä päätoimialoilla, jotta TOL 2002 luokituksen mukaisista toimialoista voitaisiin muodostaa myös TOL 2008 luokituksen mukaiset toimialat sillä tasolla, jolla niitä julkaistaan. Toimialojen määrä lisääntyi myös siksi, että Tilastokeskuksen oman otoksen käyttöä laajennettiin koskemaan entistä useampaa toimialaa.

3.2.2 Vanhojen indeksien tuotanto ja julkaisu toimialoittain

Vanhojen perusvuosien toimialoittaiset ansiotasoindeksit on ketjutettu vastaavilla uuden indeksin toimialaindeksillä. Toimialaluokituks-

sessä tapahtuneiden rakennemuutosten takia vanhojen toimialaindeksien sisältämä palkansaajien perusjoukko ei välttämättä ole täsmälleen vanhoissa indekseissä käytetyn toimialaluokituksen mukainen. Yleensä vanhat toimialaindeksit on kuitenkin ollut mahdollista muodostaa, koska erot eivät ole kovin suuria.

Toimialoittaisten ansiotasoindeksien 2000=100 julkaisu toimialaluokituksella TOL 2002 jatkuu myös sen jälkeen, kun ensimmäisen neljänneksen 2009 julkaisussa aletaan julkaista indeksiä TOL 2008 luokituksella. Myös tätä vanhempia ansiotasoindeksijä lasketaan niiden alkuperäisellä toimialaluokituksella. Ansiotasoindeksin kolmannen neljänneksen 2009 julkaisun yhteydessä julkaistaan ansiotasoindeksi 1985=100 toimialoittain.

3.2.3 Toimialoittainen painorakenne

Indeksin toimialoittaiset painot noudattavat yksityisellä sektorilla kansantalouden tilinpidon palkkasummia, mutta julkisella sektorilla toimialapainot määräytyvät palkkarakennetutkimuksen 2005 tuloksista. Toimialan alla olevat palkansaajaryhmittäiset paino-osuudet perustuvat palkkarakennetilastoon maa- ja metsätaloutta lukuun ottamatta.

Periaatteessa ansiotasoindeksin paino-osuudet olisi voitu määritellä lähes kokonaan palkkarakennetilastoon perustuen. Palkkarakennetilastoon ei kuitenkaan sisälly alle viiden työntekijän yrityksiä. Tällöin sellaisilla toimialoilla, joilla pienyritysten osuus on merkittävä, painot olisivat olleet liian alhaisia. Pienyrityksiä on runsaasti mm. rakentami-

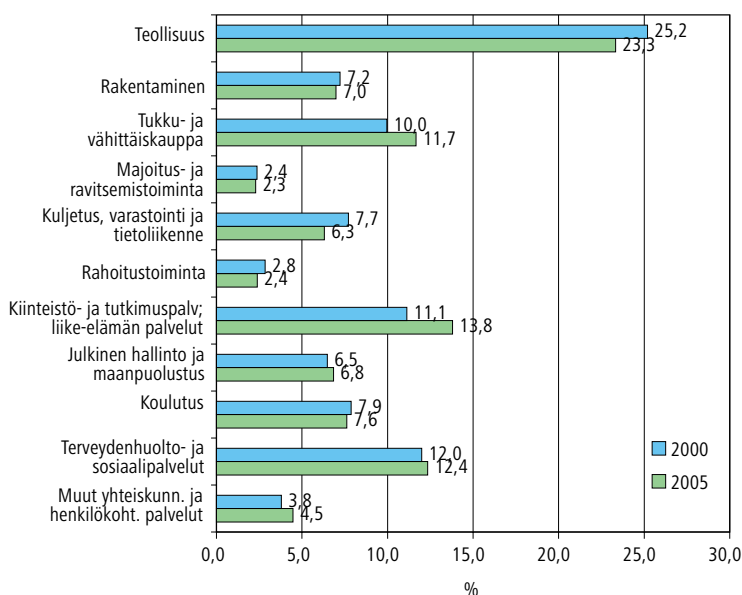
ssa ja kaupassa. Toisaalta palkkarakennetilaston painot olisivat vastanneet paremmin niitä palkka-aineistoja, joita ansiotasoindeksin tuotannossa on käytettävissä.

Toimialaluokituksen 2002 pääluokittain tarkasteltuna suurin palkkasummaosuuden kasvu, 2,7 prosenttia, on tapahtunut vuosien 2000 ja 2005 indeksien välillä toimialalla K, johon kuuluu liike-elämän palveluja, mm. kiinteistöalan palvelut, tietojenkäsittely, tilitoimistot ja konsultointi. Myös kaupan alan kasvu oli huomattavaa, 1,7 prosenttia kyseisenä ajanjaksona. Eniten paino-osuus supistui vuosien 2000 ja 2005 välillä teollisuudessa, 1,9 prosenttia. Teollisuudessa vuosi 2000 oli huippuvuosi, kun taas ansiotasoindeksin seuraavana perusvuotena 2005 suhdannehuippu oli vielä parin vuoden päässä ja metsäteollisuudessa oli suuri työtaistelu. Pääluokan kuljetus ja tietoliikenne paino-osuus on supistunut 2005=100 indeksissä siksi, että uusi ansiotasoindeksi ei sisällä meriliikennettä toimialan palkka-aineistojen heikon saatavuuden takia.

Jos toimialoittaisessa painorakenteessa tapahtuu nopeita muutoksia, voi perusvuoden painorakenteeseen perustuva indeksi tuottaa todellisesta tilanteesta poikkeavia tuloksia. Painorakenteen muutos yksinään ei aiheuta indeksein oikeellisuuden kannalta ongelmia, mutta samanaikainen painorakenteen muutos ja erisuuri ansiokehitys eri toimialoilla johtavat vääristyneeseen kokonaisindeksin kehitykseen. Ansiotasoindeksin 1990=100 laskennan aikana sen julkaisuvuodesta 1993 aina vuoteen 1998 asti rakentamisen paino-osuus oli aivan liian suuri verrattuna siihen

Kuvio 4.

Ansiotasoindeksien 2000=100 ja 2005=100 toimialoittainen painorakenne, TOL 2002

todelliseen tilanteeseen, joka vallitsi ajanjaksolla 1991–1998. Koska rakentamisen ansiokehitys oli toimialan lamasta johtuen huomattavasti keskimääräistä alhaisempi, on rakentamisen todellisuutta suurempi paino vaikuttanut hidastavasti ansiotasoindeksin kehitykseen verrattuna siihen mitä se olisi ollut tuoreempaa painorakennetta käyttäen. 2000-luvulla eri toimialojen ansiokehi-

tyksessä ja painorakenteessa tapahtuneet muutokset ovat olleet pienempiä, joten tässä suhteessa perusvuoden palkkasummapainojen käyttö ei ole aiheuttanut merkittävää harhaa indeksin laskentaan.

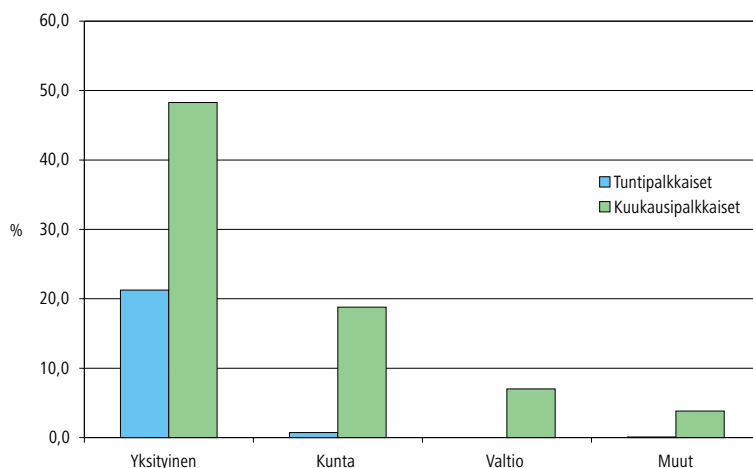
3.3 Palkansaajaryhmäjako

Ansiotasoindeksin toimialat jaetaan tunti- ja kuukausipalkkaisein palkansaajiin, joille on olemassa omat kiinteät palkkasummapainonsa. Lähes kaikissa laskennan perustana olevissa toimialoissa on olemassa yksi tai useampi keskiansiosarja kuukausipalkkaisille palkansaajille. Sellaisia toimialoja puolestaan on runsaasti, joilla ei ole tuntipalkkaisia työntekijöitä tai heitä on niin vähän, että keskiansiosarjaa heille ei ole muodostettu. Toimialoittaiset palkkasumat on jaettu tunti- ja kuukausipalkkaisille työntekijöille palkkarakennetilastosta 2005 saatujen lukujen perusteella. Maa- ja metsätaloudessa, jota palkkarakennetilasto ei koskenut, palkkasumat on jaettu lasken-

nallisesti palkansaajien lukumäärän ja palkkatason perusteella.

Kahdenkymmenen vuoden aikana tuntipalkkaisten työntekijöiden paino-osuus ansiotasoindeksissä on supistunut tasaisesti 30,6 prosentista 22,1 prosenttiin. Merkittäviä syitä tähän kehitykseen ovat tuotantotehtävissä toimivien työntekijöiden osuuden pieneneminen automaation yleistyessä ja esim. suunnittelutehtävissä olevien kuukausipalkkaisten toimihenkilöiden osuuden kasvu. Valtiolla lähes kaikki ja kuntasektorilla suurin osa palkansaajista on kuukausipalkkaisia. Siten tuntipalkkaisten työntekijöiden kokonaisindeksi perustuu lähes kokonaan yksityisen sektorin ansiokehitykseen.

Kuvio 5.
Ansiotasoindeksin 2005=100 sektoreittainen painorakenne

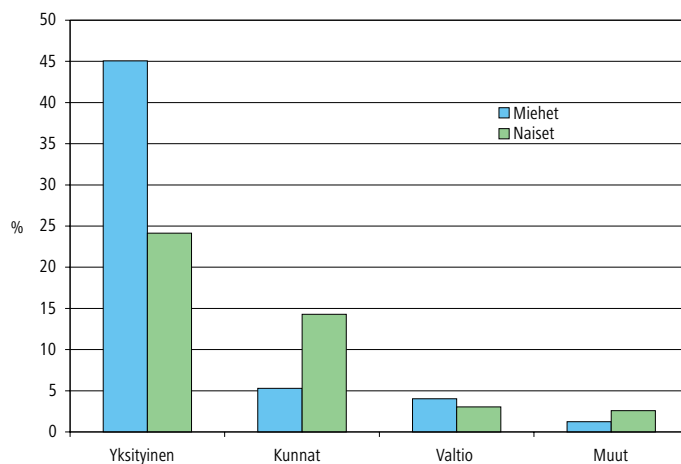
3.4 Sukupuoli

Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikilla ansiotasoindeksin perussarjoilla on rinnakkaiset sukupuolittaiset sarjat. Miesten ja naisten erilliset ansiotasoindeksit lasketaan näiden sukupuolisarjojen perusteella. Sukupuoli ei kuitenkaan muutoin ole virallisen ansiotasoindeksin laskennan perustana, vaan lähtökohtana on molemmat sukupuoli sisältävät perussarjat. Kaikkien palkansaajien palkkasummasta naisten osuus on 2005=100 indeksissä 44 prosenttiyksikköä. 2000=100 indeksissä naisten osuus oli 42 prosenttia ja 1995=100 indeksissä 43 prosenttia. Sukupuolien paino-osuuteen on vaikuttanut eri-

tyisesti Tilastokeskuksen oman otoksen toimialoittainen rakenne sekä toimialoittain vaihtelevat suhdanteet. Yksityisellä sektorilla naisten paino-osuus on noin 35 prosenttiyksikköä, kunta-alalla 73 prosenttia ja valtiolla 43 prosenttia. Tuntipalkkaisten työntekijöiden kohdalla naisten osuus on vieläkin suurempi. Naisten osuus on kasvanut kaikilla sektoreilla voittoa tavoittelemattomia työnantajia lukuun ottamatta.

Naisten ansiot miesten ansioista olivat neljännellä neljänneksellä 2007 ansiotasoindeksissä 2005=100 keskimäärin 80,7 prosenttia.

Kuvio 6.
Ansioitasoindeksin 2005=100 sukupuolittainen painorakenne sektoreittain

4 Indeksien laskenta

4.1 Keskiansioiden laskenta

Ansiotasoindeksin laskenta perustuu keskiansiotietoihin, jotka lasketaan eri työnantajajärjestöjen toimittamien palkka-aineistojen sekä Tilastokeskuksen oman otoksen palkkatietojen perusteella. Säännöllisen työajan ansio sisältää tuntipalkkaisilla aika-, urakka- ja palkkiotyöstä säännölliseltä tehdyltä työajalta maksetut palkat vuorotyö- ja olosuhteelliseen. Säännöllisen työajan ansioon sisältyvät tässä tilastossa myös sunnuntai- ja ylitöypalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Kuukausipalkkaisilla palkansaajilla keskiansioiden laskennassa käytetään säännöllisen työajan ansioita, joka ei sisällä lisä- ja ylitöitä sekä varallaolokorvauksia.

Kuukausipalkkaisten palkansaajien keskiansioiden laskennassa ovat mukana ne kuukausipalkkaiset palkansaajat, joiden työaika on yli 90 prosenttia kyseisen alan yleisestä työajasta. Tuntipalkkaisten palkansaajien keskiansioiden laskennassa ovat mukana kaikki tuntipalkkaiset palkansaajat lukuun ottamatta eri syistä vajaata palkkaa saavia.

Sekä tunti- että kuukausipalkkaisilla palkansaajilla säännöllisen ansion indeksi ei sisällä tulospalkkioita ja työehtosopimukseen perustuvia kertaeriä, mutta ansiotasoindeksin ansiökäsitteessä ne ovat mukana.

4.2 Indeksien laskenta keskiansioista

Ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi ovat toimialatasolle kiinteäpainoisia Laspeyresin yksikköarvoindeksejä. Kiinteä painorakenne ulottuu myös erikseen kunkin toimialan tunti- ja kuukausipalkkaisille työntekijöille. Kiinteillä paino-osuuksilla yhteen laskettavia ns. virallisen indeksin sarjoja on 178 kappaletta. Näiden sarjojen keskiansioista lasketaan indeksit jakamalla ne vuoden 2005 vastaavien sarjojen keskiansiolla. Aggregoitujen ansiotasoindeksien (sekä säännöllisen ansion indeksien) Laspeyresin laskukaava on seuraava:

$$ATI_t = 100 * \frac{w_i * \frac{STA_{i,t}}{STAO_i}}{w_i} \text{ eli}$$

$$ATI_t = \frac{w_i * ATI_{i,t}}{w_i} \text{ kun}$$

w_i = palkansaajaryhmän i palkkasumma vuonna 2005

$ATI_{i,t}$ = palkansaajaryhmän i ansiotasoindeksi vuosineljänneksellä t

$STA_{i,t}$ = palkansaajaryhmän i säännöllisen työajan keskiansio neljänneksellä t

$STAO_i$ = palkansaajaryhmän i säännöllisen työajan keskiansio vuonna 2005

Joillain toimialoilla on useampia perussarjoja, jolloin näiden perussarjojen keskiansiot lasketaan palkansaajien lukumäärillä painottaen yhteen toimialatasolle. Näitä perussarjoja on ansiotasoindeksissä yhteensä 216 kappaletta.

Koska perussarjoilla ei ole kiinteitä painoja, toimialojen sisällä palkansaajien rakenteessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat indeksin kehitykseen. Tässä suhteessa ansiotasoindeksi ei ole laadunmuutoksista puhdistettu hintaindeksi vaan palkansaajaryhmittäistä säännöllisen työajan keskiansioiden kehitystä mittaava yksikköarvoindeksi. Lukumäärätiedot lisätään ansiotasoindeksin laskentasysteemiin samalla kun keskiansiotkin päivitetään. Koska ansiotasoindeksin perussarjoja ei päivitetä joka neljänneksellä, käytetään ennakkollisilla neljänneksillä ja välineljänneksillä aina edellisiä päivitettyjä lukumäärätietoja keskiansioiden yhteen painottamisessa.

4.3 Opettajien ansiokehityksen laskeminen

Opettajien säännöllisen työajan ansiot laskettiin aikaisemmin niin ansiotasoindeksissä kuin palkkatilastoissakin käyttäen sellaista ansiokäsitettä, johon ei ole kuulunut lainkaan ylituntien ansiota. Vuotta 2007 koskevista kuntien palkkatilastoista lähtien ylituntien säännöllinen osa on lisätty säännöllisen ansion käsitteeseen ja sama muutos on tehty ansiotasoindeksiin 2005=100.

Ansiotasoindeksissä 2005=100 ei kuitenkaan seurata opettajien säännöllisten viikkoylituntien ansioilla lisättyä ansiota sellaisenaan, vaan siinä vakioidaan tunnit, joilta viikkoylituntien ansiot käytettävään ansiokäsitteeseen lisätään. Uuden indeksin perusvuoden ollessa 2005 viikkoylitunnit vakioidaan vuoden 2005 tasolle.

Kuntien palkkatilastossa viikkoylituntien määrään ei erityisesti tehdä laatukorjauksia, koska viikkoylitunneilla ei ole vaikutusta julkaistaviin palkkatilastoihin. Siksi ansiotasoindeksiä varten tehtiin oma rajaus säännöllisten viikkoylituntien määrälle siten, että viikkoylituntien ansio voi vaihdella 50 % ja 150 % välillä suhteessa opetusvelvollisuustuntien ansioihin. Tällä rajauksella säännöllisten viikkoylituntien määräksi saatiin viikkoa kohden 2,29 vuonna 2005. Siten opettajien säännölliset ansiot laskettiin ansiotasoindeksiä varten niin, että muiden vuosien säännöllisten viikkoylituntien ansioista huomi-

oitui 2,29 viikkoylituntin ansiota vastaava osuus. Oheisena on esimerkki siitä, miten ansiokehitys vuodesta 2005 vuoteen 2006 on laskettu uudessa ansiotasoindeksissä:

Säännöllinen ansio ilman viikkoylitunteja vuonna 2005: 2696

Säännöllinen ansio ilman viikkoylitunteja vuonna 2006: 2767

Viikkoylituntien ansio vuonna 2005: 190

Viikkoylituntien ansio vuonna 2006: 204

Viikkoylitunnit vuonna 2005: 2,29

Viikkoylitunnit vuonna 2006: 2,39

Säännöllinen ansio viikkoylituntien kanssa vuonna 2005:

$2696 + 190 = 2885$

Viikkoylituntien ansio vuonna 2006 tuntia kohden:

$204 / 2,39 = 85,1$

Viikkoylituntien ansio vakioiduilla vuoden 2005 opetustunneilla:

$2,29 * 85,1 = 195$

Säännöllinen ansio vakioiduilla viikkoylitunneilla vuonna 2006:

$2767 + 195 = 2961$

Ansiokehitys 2005 - 2006:

$((2961 - 2885) / 2885) = 2,6 \%$

4.4 Ennakkotiedot

Ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi julkaistaan neljännesvuosittain viidestä kahdeksaan viikkoa neljänneksen päättymisen jälkeen. Viive on suurempi ensimmäisen ja toisen neljänneksen julkaisujen kohdalla, koska silloin valmistuu runsaasti uusia palkka-aineistoja. Koska ansiotasoindeksin perustietoina käytettävien palkkatilastojen valmistumisaikataulu on huomattavasti hitaampi, joudutaan kaikkien sarjojen keskiansiot arvioimaan aina vähintään kerran. Kerran vuodessa päivitettävissä sarjoissa julkaistavan neljänneksen ja viimeisimmän päivitetyn todellisiin ansiotietoihin perustuvan neljänneksen välinen aikaero voi olla enimmillään yli vuoden.

Ansiotasoindeksin säännöllisen ansion indeksin ennakkolliset indeksit lasketaan kehitysarvioindeksien avulla. Kehitysarviot koostuvat neljästä eri osasta:

- sopimuspalkkaindeksi (kuukauden tarkkuudella)

- liukuma-arvioindeksi (neljännesvuoden tarkkuudella)
- tulospalkkaindeksi (vuoden tarkkuudella)
- sopimukseen perustuvat kertaerät (vuoden tarkkuudella)

Sopimuspalkkaindeksissä (SPI) arvioidaan yleisten työehtosopimusten vaikutus keskimääräisiin palkkakustannuksiin. Koska sopimuskorotuksia voidaan maksaa kesken vuosineljänneksen, tehdään SPI-indeksi kuukausitasolla. Liukuma-arvioindeksissä (LIU) arvioidaan säännöllisten ansioiden yksilötasolla tapahtuvaa kehitystä sopimuskorotusten lisäksi sekä rakennemuutosten vaikutusta ansiotasoon. Sopimuspalkkaindeksit ja liukumaindeksit tehdään indeksoimalla vuoden kunkin kuukauden arvioitu ansiotaso suhteessa edellisen vuoden joulukuuhun.

4.4.1 Säännöllisten ansioiden kehityksen arvioiminen

Tuoreimmat ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin pisteluvut ovat ennakkotietoja. Ensimmäinen vaihe näiden indeksien ennakkotietojen muodostamisessa on säännöllisten ansioiden kehityksen arvioiminen työehtosopimusten ja liukuma-arvioiden perusteella. Säännöllisten ansioiden kehitysarvioita käytetään sellaisenaan säännöllisen ansion indeksin ennakkotietojen laskemiseen, kun taas ansiotasoindeksin ennakkotiedot saadaan lisäämällä säännöllisen ansion arvioihin tiedot sopimukseen perustuvien kertaerien kehityksestä ja arviot tulospalkkioiden kehityksestä.

Säännöllisten ansioiden kehitysarviot lasketaan käyttämällä ns. SPILIU-indeksiä, johon on yhdistetty sopimuspalkkaindeksi ja liukuma-arvioiden kertomalla indeksit keskenään ja jakamalla sadalla. Näitä kaksiosaisia perussarjojen ansiokehityksen ennustamiseen tehtyjä indeksejä on ATI:n ja SANI:n laskentajärjestelmässä 95 kappaletta. Vuosineljänneksien indeksit saadaan siten keskiarvona kuukausi-indekseistä. Jos sopimuskorotus ajoittuu sellaisen päivitettävän perussarjan keskelle, jonka ansiotiedot ovat joltain määrättyltä kuukaudelta, tulee vuosineljänneksen laskennalliseksi keskiansioksi eri luku kuin päivitettävä kuukauden ansiotieto on. Tämä neljänneksen keskiansio lasketaan seuraavasti:

$$STA_{i,t} = STA_{i,m} * \frac{I_{i,t}}{I_{i,m}}, \text{ jossa}$$

$$I_i = \frac{SPI_i * LIU_i}{100} \text{ ja}$$

$STA_{i,t}$ = palkansaajaryhmän i säännöllisen ansion keskiansio neljänneksellä t

SPI_i = sopimuspalkkaindeksi

LIU_i = liukumaindeksi

m = päivitettävä kuukausi

t = se vuosineljännes, johon päivitettävä kuukausi kuuluu

Ennakkotiedot lasketaan kehitysarvioindeksiin perustuen seuraavan kaavan mukaan:

$$SANI_{i,t+n} = \frac{I_{i,t+n}}{I_{i,t}} * SANI_{i,t} \text{ kun}$$

I = ansiokehitysarvion mukainen indeksi

i = palkansaajaryhmä

t = havaintoaineistoon perustuva neljännes

$t+n$ = laskennan kohteena oleva ennustetun neljännes, joka on n neljännestä viimeisimmän empiiriseen aineistoon perustuvan neljänneksen jälkeen

Ansiokehitysarviot tehdään yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Julkisen sektorin palkansaajien ansiokehitysarvioihin saadaan asiantuntija-arviot Valtion työmarkkinalaitoksesta ja Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta. Kuntien opettajille ja lääkäreille tehdään erilliset ansiokehitysarviot, koska näiden ammattiryhmien sopimuskorotukset voivat poiketa yleisestä linjasta. Yksityisellä sektorilla sovelletaan EK:n laskelmia varsinkin sopimusvaikutusten osalta. Järjestöihin kuuluvien työnantajien palkansaajia koskevia kehitysarvioita sovelletaan myös järjestäytymättömien työnantajien työntekijöitä koskeviin keskiansiosarjoihin.

4.4.2 Kertaerien lisääminen säännöllisiin ansioihin

Säännöllisen ansion indeksin ja ansiotasoindeksin laskenta on identtistä säännöllisten ansioiden osalta. Ansiotasoindeksiä laskettaessa säännöllisiin ansioihin lisätään vielä tulospalkkiot ja työehtosopimukseen perustuvat kertaerät. Molemmat kertaluonteiset erät lisätään säännöllisiin ansioihin vuosittaisina keskiarvoina, jolloin kalenterivuoden jokaiselle neljännekselle lisätään vuosittaisten kertaerien osuus suhteessa säännölliseen ansioon. Siten kertaerien lisääminen säännöllisiin ansioihin ei vaikuta ansiotasoindeksin vuoden sisäiseen kehitykseen. Jos kertaerät viettäisiin joka neljänneksellä samalla euromäärällä, tällöin kertaerien lisääminen säännöllisiin ansioihin hidastaisi vuoden sisäistä ansiotasoindeksin kehitystä.

Tulospalkkiot ovat alakohtaisissa palkka-aineistoissa yleensä vuoden ajalta kuukausitasolle laskettuja keskiarvoja. Tällöin tulospalkkion kyseisen vuoden osuus saadaan jakamalla tulospalkkiot vuoden säännöllisten ansioiden summalla.

$$tul_{\%}^y = \frac{tul^y}{sans^y}, \text{ jossa}$$

$sans^y$ = säännöllisen työajan ansion vuosisumma

$tul_{\%}^y$ = tulospalkkion vuosiosuus

$tul_{\%}^y$ = tulospalkkion osuus vuosiansiosta

Tuntipalkkaisten palkansaajien tulospalkkiot päivitetään käyttäen EK:n vuosiansiotilastoja ja niitä sovelletaan myös oman otoksen palkansaajaryhmiin. EK:n vuositilastossa kertaerät on laskettu suhteessa tehtyjen työtunteja kohden, jolloin kertaeran osuudesta tulee jonkin verran suurempi kuin säännöllisen työajan tunteja käytettäessä. Toisaalta vuosiansiotilastossa on mukana enemmän palkansaajia kuin neljännesvuosittaisissa

palkkatilastoissa, millä on pienentävä vaikutus tulospalkkioiden osuuteen.

Sopimukseen perustuvien kertaerien osuuden laskemisessa on kaksi vaihtoehtoa. Kertaerä voi olla joko prosenttiosuus kuukausipalkasta tai sitten se voi olla euromääräinen summa. Prosentuaalisten kertaerien osuus lasketaan jakamalla kertaerän osuus kahdellatoista:

$$\ker_{\%}^y = \frac{\ker_{\%}^{kk}}{12}.$$

Euromääräisen kertaerän osuus saadaan jakamalla erä säännöllisen ansion vuosisummalla:

$$\ker_{\%}^y = \frac{\ker_{eur}}{sans^y}.$$

Sopimukseen perustuvat kertaerät eivät sisälly alakohtaisiin palkkatilastoihin, joten niiden määrää ei erikseen lasketa, vaan tiedot osuuden laskemiseksi otetaan työehtosopimuksista.

4.5 Välineljännekset

Suurin osa ansiotasoindeksien perussarjoista päivitetään kerran vuodessa. Osa yksityisen sektorin tuntipalkkaisten työntekijöiden sarjoista päivitetään joka toiselta vuosineljännekseltä. Kun perussarjan ansiotieto päivitetään, muuttuvat kahden päivitetyn neljänneksen välissä olevat neljännekset ennakkollisista ns. välineljänneksiksi. Koska toteutunut keskiansio voi poiketa merkittävästi siitä, mitä on kehitysarvioilla ennustettu, ei ole perusteltua käyttää välineljänneksen laskemisessa pelkkää kehitysarviokaavaa. Ennakoarvioihin perustuvat välineljännekset eivät välttämättä ole enää linjassa toteutuneen ansiokehityksen kanssa. Siksi päivitettäessä keskiansioita päivittyvät myös välineljännekset automaattisesti. Välineljännekset lasketaan uudestaan seuraavan kaavan mukaan:

Säännöllisistä ansioista päästään näin ansiotasoindeksin laskennan perusteena oleviin ansioihin lisäämällä tulospalkkiot ja sopimukseen perustuvat kertaerät.

$$ansio^{ATI} = \frac{(100 + tul_{\%}^y + \ker_{\%}^y)}{100} * sans^{SANI}$$

Kertaerien jakaminen tasan vuoden jokaiselle neljännekselle merkitsee sitä, että muutokset kertaerien suuruudessa näkyvät aina edellisen vuoden viimeisen neljänneksen ja seuraavan vuoden ensimmäisen neljänneksen välillä. Sopimukseen perustuvien kertaerien kohdalla muutos voi näkyä heti kun vuoden ensimmäisen neljänneksen indeksi julkaistaan. Tulospalkkioiden kehityksestä saadaan todellista tietoa vasta palkkatilastojen valmistumisen yhteydessä, joten tulospalkkioiden muutokset vaikuttavat ansiotasoindeksiin vasta jopa puoleltoista vuoden viiveellä seuraavan vuoden ansiotasoindeksien julkaisujen yhteydessä.

$$ATI_i^{t+n} = I_i^{t+n} + \frac{ATI_i^{t+k}}{I_i^{t+k}} * \frac{n}{k}, \text{ jossa}$$

- I = ansiokehitysarvion mukainen indeksi
- i = palkansaajaryhmä
- t = edellinen havaintoaineistoon perustuva neljännes
- n = laskennan kohteena oleva ennustetun neljänneksen ja edellisen havaintoaineistoon perustuvan neljänneksen välinen etäisyys vuosineljänneksinä
- k = tilastoneljänneksen välinen etäisyys vuosineljänneksinä

Siten kehitysarvion mukaisen keskiansion ja toteutuneen keskiansion välinen ero jaetaan tasaisesti eli lineaarisen kertymäfunktion mukaisesti kahden päivitysajankohdan välille.

5 Vanhat indeksit ja muu tietopalvelu

Tilastokeskus laskee ja julkaisee edelleen myös perusvuodeltaan vanhempia ansiotasoindeksijä. Ensimmäisen ansiotasoindeksin perusvuosi on 1938. Tosin sotien takia sitä on yhtäjaksoisesti tuotettu vuodesta 1948 lähtien. Vuodesta 1975 lähtien ansiotasoindeksi on uudistettu viiden vuoden välein. Vanhat ansiotasoindeksit on laskettu itsenäisinä niiden ketjutusajankohtaan saakka, jonka jälkeen ne lasketaan uudempien indeksien kautta. Tämä ketjutusajankohta on ollut yleensä pari vuotta uuden indeksin perusvuoden jälkeen. Uusi indeksi ja vanhat indeksit voivat kehittyä siten hieman eri tavalla uuden indeksin perusvuoden ja vanhojen indeksien ketjutusajankohdan välillä. Esim. ansiotasoindeksi 2000=100 laskettiin erillisenä viimeiseen neljännekseen 2006 saakka, jonka jälkeen sen prosentuaaliset muutokset ovat samoja kuin uuden indeksin.

Vanhoja ansiotasoindeksijä tuotetaan sitä laajempina mitä tuoreemmasta indeksistä on kysymys.

Toimialoittaisia ansiotasoindeksijä julkaistaan perusvuodella 2000=100 perustuen toimialaluokittukseen TOL 2002. Ansiotasoindeksin neljännesvuosijulkaisussa vanhat indeksit 2000=100

ja 1995=100 julkaistaan työnantajasektoreittain ja tunti- ja kuukausipalkkaisille erikseen. Ansiotasoindeksistä 1990=100, 1980=100, 1975=100 ja 1938=100 julkaistaan vain kaikkien palkansaajien indeksit. Ansiotasoindeksin vuosiliitteessä on julkaistu 1964=100 indeksi sektoreittain ja 1985=100 indeksi toimialoittain ja sektoreittain.

Alla on luettelo siitä, millä rakenteilla vanhoja indeksejä tuotetaan:

Taulukko 1.
Vanhojen ansiotasoindeksien luokittelut

Perusvuosi	sektori	toimiala	tunti- / kuukausi- palkkaiset	sukupuoli
1938=100	X	X	X*	
1964=100	X	X	X*	
1975=100	X	X	X*	
1980=100	X	X	X*	
1985=100	X	X	X	X
1990=100	X	X	X	X
1995=100	X	X	X	X
2000=100	X	X	X	X

*) Vanhimpien indeksien tuntipalkkaisten ja kuukausipalkkaisten indeksit on laskettu ainoastaan kaikkien palkansaajien tasolle

5.1 Keskiansiot

Ansiotasoindeksin aineistosta voidaan laskea myös palkansaajien kuukausikeskiansioita. Keskiansiotietojen ansiokäsite on sama säännöllisen työajan ansio tulospalkkioineen ja sopimukseen perustuvine kertaerineen kuin itse ansiotasoindeksissä. Tuntipalkkaisten työntekijöiden tuntikeskiansiot muutetaan kuukausikeskiansioiksi vakiooikeudella 170. Ansiotasoindeksin perussarjojen keskiansiot painotetaan yhteen päivitettyillä palkansaajien lukumäärillä.

Ansiotasoindeksin neljännesvuosijulkaisussa keskiansioiden kehityksestä on olemassa taulukko työnantajasektoreittain tunti- ja kuukausipalkkaisille erikseen. Keskiansiotietoja on erikseen saatavilla samoilla toimialaluokituksilla kuin ansiotasoindeksijä.

Ansiotasoindeksissä julkaistavat keskiansiot poikkeavat jonkin verran alakohtaisten palkkatilastojen ja palkkarakennetilaston keskiansioista. Erot johtuvat mm. seuraavista tekijöistä:

- ansiotasoindeksin ansiot sisältävät sopimuksiin perustuvat kertaerät

- ansiotasoindeksissä ei ole kaikkia palkkatilastojen palkansaajia mukana
- ansiotasoindeksin keskiansiot ovat neljänneksen keskiarvoja ja palkkatilastojen keskiansiot ovat useimmiten tietyltä kuukaudesta sekä
- palkkatilaston ansiot korotetaan kaikkien palkansaajien tasolle.

Tuoreimpien palkkatilastojulkaisujen ansiotiedot ovat enimmäkseen yli puolitoista vuotta vanhoja, joten ansiotasoindeksin ennakkolliset keskiansiot tarjoavat ajantasaisempaa tietoa keskiansioiden tasosta. Ansiotasoindeksin keskiansiotiedot vastaavat valtio- ja kuntasektorilla melko tarkasti alakohtaisten palkkatilaston julkaisemia keskiansiotietoja. Yksityisellä sektorilla ansiotasoindeksin ja palkkatilaston julkaisemien keskiansiotietojen välillä voi olla suurempia eroja johtuen mm. erilaisesta ansiokäsitteestä ja painotusmenetelystä.

5.2 Sopimuspalkkaindeksi

Sopimuspalkkaindeksi mittaa työ- ja virkaehtosopimuksissa sovittujen palkanmuutosten vaikutusta säännöllisen työajan keskiansioon. Indeksillä lasketaan vuosittain ketjutettuna indeksiä ansiotasoindeksin painorakenteella. Sopimuskorotukset arvioidaan suhteessa edellisen vuoden lopun ansiotasoon. Sopimuspalkkaindeksissä ei ole yrityskohtaisia palkankorotuksia tai rakennemuutosten vaikutusta. Sopimuspalkkaindeksi on lähinnä tarkoitettu ansiotasoindeksin tarkistuslas-

kelmiin ja työmarkkinajärjestöjen käyttöön. Indeksia ei julkaista toimialatasolla.

Sopimuspalkkaindeksi on melko tarkka indeksi, sillä työmarkkinajärjestöjen palkankorotuksia koskevien sopimusten vaikutus palkkatasoon voidaan arvioida hyvin. Toisaalta, jos paikallinen sopiminen palkankorotuksista yleistyy, on vaikeampaa arvioida mikä osa ansiotason noususta on sopimusten vaikutusta ja mikä osa johtuu liukumasta ja rakennemuutoksesta.

5.3 Reaaliansioindeksi

Reaaliansioindeksi mittaa kuluttajahintojen muutoksesta puhdistetun ansiotason kehitystä. Reaaliansioindeksillä pyritään kuvaamaan siis sitä, miten paljon hyödykkeitä kunakin ajankohtana palkansaajan nimellisiansioilla on mahdollista ostaa. Palkansaajien ostovoimaan vaikuttaa myös verotuksessa tapahtuvat muutokset, joten käteen jäävien palkkojen ostovoiman muutokset voivat poiketa jonkin verran reaaliansioindeksin muutoksista.

Reaaliansioindeksi lasketaan suoraan samoilta perusvuosilta olevien ansiotasoindeksin ja kuluttajahintaindeksin suhteena.

$$ATIRE_t = \frac{ATI_t}{KHI_t} * 100, \text{ missä}$$

ATI_t = neljänneksen t ansiotasoindeksi ja

KHI_t = neljänneksen t kuluttajahintaindeksi samalla perusvuodella.

Reaaliansioiden kehityksestä on julkaistu tietoa ansiotasoindeksin vuosiyhteenvedossa, joka on kerran vuodessa ansiotasoindeksin neljännesvuosijulkaisun liitteenä.

6 Indeksien käyttökohteet ja soveltaminen

Ansiotasoindeksin keskeisimpänä käyttöalueena on toimia tausta-aineistona työ- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa. Indeksillä kuvataan silloin toteutunutta ansiokehitystä ja liukumia eri sopimusaloilla tai arvioidaan tulevaa ansiokehitystä arvioitujen sopimusvaikutusten avulla. Ansiotasoindeksin muodostama yleinen tarkaste-

lukehikko palvelee näin työmarkkinaosapuolia niiden luodessa yhteistä näkemystä toteutuneesta ja tulevasta ansiokehityksestä. Palkansaajaryhmi- en yksityiskohtainen erittely sekä monipuoliset indeksointimahdollisuudet edistävät sen soveltu- vuutta myös ansiokehityksen analyysiin.

6.1 Suomessa vallitsevat indeksisidonnaisuudet

Indeksiehdonkäyttö on ollut Suomessa lailla rajoitettu vuodesta 1968 lähtien. Nyt voimassa oleva 'Laki indeksiehdon käytön rajoittamisesta 21.12.2000/1195' on vuodelta 2000. Lakia on täsmennetty useasti, ja voimassaoloa on jatkettu vähäisin tarkennuksin vuoden 2009 loppuun. Laki sisältää useita kohtia, joilla se sallii indeksiehdon käytön eri tapauksissa.

Työeläkkeitä tarkistetaan vuosittain työeläkeindeksillä. Indeksitarkistusten määrään vaikuttavat kuluttajahintojen ja palkkojen muutokset. Työeläkeindeksissä hintatason muutoksen osuus on 80 ja ansiotason muutoksen osuus 20 prosenttia. Uutta alkavaa eläkettä laskettaessa työuran aikaiset palkat ja työtulot tarkistetaan eläkkeen

alkamisvuoden tasoon palkkakertoimella. Palkkakertoimessa luvut ovat toisinpäin: hintatason muutoksen osuus on 20 prosenttia ja palkkatason 80 prosenttia. Työeläkeindeksiä käytetään maksussa olevien eläkkeiden tarkistamiseen. Palkkakerrointa käytetään vuodesta 2005 lähtien työaikaisten ansioiden, yrittäjätulojen ja työeläkelaeissa säädettyjen rajamäärien sekä vapaakirjojen tarkistamiseen. Vuoteen 2012 asti työeläkejärjestelmässä on käytössä vielä kolmaskin indeksi, ns. TEL-puoliväli-indeksi. Sitä käytetään uusien eläkkeiden laske- miseen niissä tapauksissa, joissa eläke lasketaan en- nen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mu- kaan. TEL-puoliväli-indeksissä niin hinta- kuin an- siotasonkin muutoksen osuus on 50 prosenttia.

7 Laskuesimerkkejä indeksin käytöstä

7.1 Ansiotason muutoksen laskenta

Ansiotason muutokset ilmoitetaan yleensä prosentteina. Esimerkiksi, jos halutaan tietää kuinka paljon ansiotaso on noussut kaikilla palkansaajilla vuodesta 2002 vuoteen 2007, kun ansiotasoindeksi 2000=100 on 108,2 vuonna 2002 ja 129,2 vuonna 2007, lasketaan prosentuaalinen muutos seuraavasti:

$$\frac{I_{2007} - I_{2002}}{I_{2002}} * 100 \text{ eli}$$
$$\frac{129,2 - 108,2}{108,2} * 100 = 19,4 \%$$

Nimellisansioiden nousu on siten ollut 19,4 prosenttia.

7.2 Ansiotason muutoksen laskenta kahden eri perusvuoden indekseillä

Toimialoittaiset ansiotasoindeksit julkaistaan vain uusimman perusvuoden mukaisina. Tällöin syntyy tilanteita, jolloin halutun ajanjakson ansiokehitystä laskettaessa käytettävissä on jakson alkuhetkestä vain vanhalla perusvuodella laskettu indeksi ja päättymishetkestä vain uudella perusvuodella laskettu indeksi. Tällöin ansiokehityksen laskemiseksi tarvitaan joku ajankohta, jolta on käytettävissä sekä uusi että vanha indeksi. Esimerkiksi jos tiedetään, että perusvuodella 1995 yksityisen sektorin ansiotasoindeksi on 107,0 vuonna 1997 ja 119,1 vuonna 2000 sekä perus-

vuodella 2000 vastaava indeksi on 129,4 vuonna 2007, voidaan ansiotason muutos vuodesta 1997 vuoteen 2007 laskea seuraavasti:

$$\left(\left(\frac{I_{2000}^{1995=100}}{I_{1997}^{1995=100}} * \frac{I_{2007}^{2000=100}}{I_{2000}^{2000=100}} \right) - 1 \right) * 100 \text{ eli}$$
$$\left(\frac{119,1}{107} * \frac{129,4}{100} - 1 \right) * 100 = 44,0 \%$$

Ansiotason nousu vuodesta 1997 vuoteen 2007 on siten 44,0 prosenttia.

7.3 Indeksien perusvuoden muuttaminen

Jos ansiokehitystä tarkastellaan toistuvasti esim. johonkin hintasopimukseen perustuen, voi olla tarkoituksenmukaista muuttaa perusajankohdan vanhaan indeksiin perustuva pisteluku uuden perusvuoden mukaiseksi pisteluvuksi. Tällöin uuden indeksin mukaisia pistelukuja voidaan käyttää sellaisenaan eikä niitä tarvitse aina erikseen ketjuttaa alkuperäisen indeksin mukaisiksi. Käytettäessä edellisen esimerkin mukaisia pistelukuja perusajankohdan uusi indeksi voidaan laskea seuraavasti:

$$\frac{100}{119,1} * 107,0 = 89,84$$

Siten perusajankohdan pisteluku uudella indeksillä mitattuna on 89,8. Ansiokehitys voidaan laskea nyt suoraan uuden indeksin mukaisilla pisteluvuilla:

$$\frac{I_{2000=100}^{2000}}{I_{2000}^{1995=100}} * 100 \text{ eli}$$

$$\frac{129,4 - 89,84}{89,84} * 100 = 44,0 \%$$

Eli tulokseksi saatiin sama ansiokehitys kuin edellisessä esimerkissä, mutta yksinkertaisemmalla laskukaavalla.

$$\frac{I_{2000=100}^{2000}}{I_{2000}^{1995=100}} * I_{1997}^{1995=100} \text{ eli}$$

7.4 Oman indeksin laskenta

Joissain tapauksissa yrityksen tarjoamat palvelut tai tuotteet sisältävät kahden tai useamman toimialan tuotantoa. Oletetaan esimerkiksi, että yrityksen tarjoamasta metallirakenteeseen sisältyvästä työstä 75 prosenttia on teollisuustuotteiden valmistusta ja 25 prosenttia talonrakentamista sekä vuoden 2007 vastaavat 2000=100 indeksit 130,7 ja 127,4. Tällöin nämä indeksit voidaan painottaa yhteen seuraavasti:

$$w_1 * I_1 + w_2 * I_2 \text{ eli}$$

$$0,75 * 130,7 + 0,25 * 127,4 = 129,9$$

Vastaavia indeksejä voidaan rakentaa myös ansiotasoindeksien ja esim. tuottajahintaindeksien kesken, jolloin voidaan yhdistää palkkojen ja yritysten käyttämien materiaalien hinnoissa tapahtuvat muutokset. Tällöin on huomioitava, että indekseissä on sama perusvuosi.

8 *Ansiotasoindeksin ja säännöllisen ansion indeksin julkaiseminen*

Ansiotasoindeksi ja säännöllisen ansion indeksi on julkaistu kahtena erillisenä tiedotteena vuoden 2008 viimeistä neljänestä koskevaan julkaisuun asti. Toukokuussa 2009 ensimmäisen neljänneksen 2009 tiedoista lähtien säännöllisen ansion indeksi on julkaistu ansiotasoindeksin tiedotteen yhteydessä.

Vuoden ensimmäisen neljänneksen indeksi julkaistaan noin kahden kuukauden viiveellä toukokuun lopulla. Ensimmäisen neljänneksen julkaisemisen viive on suurin, koska keväällä valmistuu runsaasti edellisen vuoden loppua koskevia tilastoaineistoja. Toisen neljänneksen indeksi julkaistaan elokuun puolen välin jälkeen. Kolmannen neljänneksen indeksi julkaistaan ensimmäisenä ennakkotietona jo sen aikana syyskyn puolivälissä, koska Eläketurvakeskus tarvitsee silloin indeksin ennakkotiedot työeläkeindeksien laskemista varten. Varsinainen kolmannen neljänneksen indeksi julkais-

taan lokakuun puolella välissä. Neljännen neljänneksen indeksi julkaistaan helmikuun alkupuolella.

Tuoreimmat ansiotasoindeksit ja säännöllisen ansion indeksit ovat aina ennakkotietoja. Kunkin kalenterivuoden indeksit julkaistaan ensimmäisen kerran lopullisina yleensä seuraavan vuoden toisen neljänneksen julkaisun yhteydessä elokuussa.

Indeksin kotisivulla on tiedotteen lisäksi ladattavat taulukot sektoreittaisista indekseistä perusvuosilla 2000=100 ja 2005=100 sekä yleisindeksi perusvuodella 1964=100. Laajemmin ansiotasoindeksejä tullaan julkaisemaan palkkatilastojen yhteisjulkaisussa Palkat ja työvoimakustannukset (2009). Ansiotasoindeksistä tehdään ilmainen pdf-julkaisu, joka on ladattavissa indeksin kotisivulta. Indeksistä voi tilata maksullisen paperiversion, mutta paperiversion painamisesta saatetaan luopua vuoden 2010 aikana tilaajamääristä riippuen.

Liite 1

Ansiotasoindeksin 2005=100 perussarjat (ilman sukupuolisarjoja)

Sektori:	TOL 2002 ja TOL 2008:
1 = valtio	Toimialaluokitukset, lisätietoa Tilastokeskuksen tietoa tilastoista/luokitukset -sivuilta
2 = kunta	
7 = yksityinen	Palkkausmuoto:
6 = voittoa tavoittelematon	1 = tuntipalkkainen
	2 = kuukausipalkkainen

Perussarja	Sektori	TOL 2002	TOL 2008	Palkkausmuoto	Ryhmä	Selite	Painosuus promillea
5001	1	630	52	2	1	Liikennettä palveleva toiminta	1,2
5004	1	642	61	2	1	Teleliikenne	0,2
5007	1	700	81	2	1	Kiinteistöalan palvelut	0,6
5010	1	730	72	2	1	Tutkimus ja kehittäminen	5,7
5013	1	741	69-70	2	1	Lainopillinen ja taloudellinen konsultointi	0,2
5016	1	742	711	2	1	Arkkitehti- ja insinööripalvelut	0,9
5019	1	743	712	2	1	Tekninen testaus ja analysointi	0,5
5022	1	745	78	2	1	Työnvälitys ja henkilöstön hankinta	1,8
5025	1	751	841	2	1	Julkishallinto	14,8
5028	1	7521	8421	2	1	Ulkoasiain hallinto	0,6
5031	1	7522	8422	2	1	Maanpuolustus	9,7
5034	1	7523	8423	2	1	Oikeustoimi ja vankeinhoito	5,8
5037	1	7524	8424	2	1	Poliisitoimi ja rajojen vartiointi	8,2
5040	1	7525	8425	2	1	Palo- ja pelastustoimi	0,4
5043	1	800	85	2	1	Koulutus	18,6
5046	1	851	86	2	1	Terveystuotopalvelut	0,5
5049	1	853	87-88	2	1	Sosiaalipalvelut	0,2
5052	1	925	91	2	1	Kirjastot, arkistot ja museot	0,3
5055	2	400	35	1	1	Energiahuolto	0,5
5058	2	450	41-43	1	1	Rakentaminen	1,8
5061	2	500	45	1	1	Moott.ajoneuvojen kauppa ja korjaus	0,4
5064	2	600	493-494	1	1	Maaliikenne; putkijohtokuljetus	0,2
5067	2	630	52	1	1	Liikennettä palveleva toiminta	0,1
5070	2	700	81	1	1	Kiinteistöalan palvelut	0,5
5073	2	742	711	1	1	Arkkitehti- ja insinööripalvelut	1,9
5076	2	751	841	1	1	Julkishallinto	0,4
5079	2	853	87-88	1	1	Sosiaalipalvelut	0,0
5082	2	900	38-39	1	1	Ympäristöhuolto	0,7
5085	2	926	92-93	1	1	Urheilu ja rahapelit	0,3
5088	2	410	36-37	1	1	Veden puhdistus ja jakelu	0,5
5091	2	222	18	2	1	Painaminen	0,1
5094	2	400	35	2	1	Energiahuolto	1,1
5097	2	450	41-43	2	1	Rakentaminen	0,5
5100	2	555	55-56	2	1	Henkilöstö- ja laitosruokalat, ateriapalvelu	2,2
5103	2	600	493-494	2	1	Maaliikenne; putkijohtokuljetus	0,6
5106	2	630	52	2	1	Liikennettä palveleva toiminta	0,5
5109	2	700	811+3	2	1	Kiinteistöalan palvelut	2,0
5112	2	720	62-63	2	1	Tietojenkäsittelypalvelut	0,4
5115	2	742	711	2	1	Arkkitehti- ja insinööripalvelut	5,6
5118	2	743	712	2	1	Tekninen testaus ja analysointi	0,2
5121	2	747	812	2	1	Siivousala	0,7
5124	2	751	841	2	1	Julkishallinto	20,1
5127	2	800	85	2	1	Koulutus	46,9
5130	2	851	86	2	1	Terveystuotopalvelut	62,1
5133	2	852	75	2	1	Eläinlääkintäpalvelut	0,1
5136	2	853	87-88	2	1	Sosiaalipalvelut	35,8

Perus-sarja	Sektori	TOL 2002	TOL 2008	Palkkaus-muoto	Ryhmä	Selite	Paino-osuus promillea
5139	2	900	38-39	2	1	Ympäristönhuolto	0,5
5142	2	923	90	2	1	Muu kulttuuri- ja viihdetoiminta	0,8
5145	2	925	91	2	1	Kirjastot, arkistot ja museot	2,5
5148	2	926	92-93	2	1	Urheilu ja rahapelit	0,7
5151	2	930	96	2	1	Muut palvelut	0,0
5154	2	7525	8425	2	1	Palo- ja pelastustoimi	2,9
5157	2	010	01	2	1	Maatalousja siihen liittyvät palvelut	1,3
5160	2	410	36-37	2	1	Veden puhdistus ja jakelu	0,6
5163	7	020	02	2	1	Teollisuuden metsäosastot	1,0
5166	7	020	02	2	2	Metsätöyryntekijät	1,2
5169	7	020	02	2	9	Metsähallitus	0,7
5170	7	100	05-09	1	1	Kaivosteollisuus	0,6
5173	7	100	05-09	1	2	Turveteollisuus	0,6
5176	7	150	10	1	1	Peruselintarviketeollisuus	3,4
5179	7	150	10	1	2	Lihanjalostusteollisuus	4,5
5182	7	150	10	2	3	Peruselintarviketeollisuus	2,2
5185	7	150	10	2	4	Leipomot	0,7
5188	7	150	10	2	5	Meijerit	1,7
5191	7	150	10	2	7	Leipomoiden työntekijät	1,6
5194	7	150	10	2	8	Meijereiden työntekijät	1,4
5197	7	150	10	2	9	Lihanjalostusteollisuus	1,0
5200	7	159	11	1	1	Panimot	1,0
5203	7	159	11	2	1	Panimot	1,2
5206	7	170	13	1	9	Tekstiilien valmistus	1,7
5209	7	170	13	2	9	Tekstiilien valmistus	0,6
5212	7	180	14	1	9	Vaatusteollisuus	1,0
5215	7	180	14	2	3	Vaatusteollisuus	0,6
5218	7	190	15	1	9	Nahkateollisuus	0,6
5221	7	190	15	2	2	Nahkateollisuus	0,0
5224	7	190	15	2	3	Kenkäteollisuus	0,1
5227	7	200	16	1	9	Puutavateollisuus	6,2
5230	7	200	16	2	9	Sahateollisuus	2,1
5233	7	210	17	1	2	Pahvi- ja paperituoteteollisuus	0,3
5236	7	210	17	1	9	Paperiteollisuus	14,6
5239	7	210	17	2	1	Paperiteollisuus	6,9
5242	7	210	17	2	2	Pahvi- ja paperituoteteollisuus	0,3
5245	7	221	58	2	2	Toimittajat	4,2
5248	7	222	18	1	9	Graafinen teollisuus	5,6
5251	7	222	18	2	1	Graafinen teollisuus	6,0
5254	7	230	19	1	1	Öljynjalostus	1,6
5257	7	230	20-22	1	2	Kemian perusteollisuus	3,1
5260	7	230	20-22	1	3	Kemiallistekninen teollisuus	5,4
5263	7	230	20-22	1	4	Kumiteollisuus	1,7
5266	7	230	19	2	1	Öljynjalostus	1,5
5269	7	230	20-22	2	2	Kemianteollisuus	5,3
5272	7	230	20-22	2	3	Kemian perusteollisuus	2,5
5275	7	230	20-22	2	4	Kumiteollisuus	0,5
5278	7	261	231-234	1	9	Lasikeraaminen teollisuus	1,8
5281	7	261	231-234	2	9	Lasikeraaminen teollisuus	0,6
5284	7	264	235-239	1	9	Rakennusaineteollisuus	4,1
5287	7	264	235-239	2	9	Rakennusaineteollisuus	1,6
5290	7	270	24	1	9	Metallien perusteollisuus	7,9
5293	7	280	25	1	9	Metallituotteiden valmistus	6,7
5296	7	280	25	2	2	Raskone	0,3
5297	7	280	25	2	9	Metalliteollisuus	65,1
5300	7	290	28-30	1	9	Koneiden ja laitteiden valmistus	21,5

Perus-sarja	Sektori	TOL 2002	TOL 2008	Palkkaus-muoto	Ryhmä	Selite	Paino-osuus promillea
5303	7	300	26-27	1	9	Sähkötekniinen teollisuus	19,1
5306	7	361	31	1	9	Huonekaluteollisuus	1,8
5309	7	361	31	2	9	Huonekaluteollisuus	0,7
5312	7	400	35	1	9	Energiahuolto	2,7
5315	7	400	35	2	2	Enerta	1,6
5318	7	400	35	2	9	Energiahuolto	4,1
5321	7	451	41	1	1	Talonrakentaminen	17,1
5324	7	451	43	1	5	Rakennuspeltiala	0,9
5326	7	451	43	1	6	Maalausala	2,2
5329	7	451	43	1	7	Talotekniikka-ala	6,7
5331	7	451	41	2	1	Talonrakentaminen	8,7
5334	7	451	43	2	2	Sähköasennus	1,2
5337	7	451	43	2	3	Putkiasennus	1,3
5340	7	452	42	1	1	Tienpäällystysala	1,5
5343	7	452	42	1	2	Maa- ja vesirakennusala	3,9
5346	7	452	43	2	1	Vedeneristysala	0,9
5349	7	452	43	2	2	Muu talonrakentaminen	1,1
5352	7	452	42	2	3	Tieliikelaitos	1,5
5353	7	500	45	1	1	Autonrengasala	0,5
5355	7	500	45	2	1	Öljytuotteiden myynti	0,8
5358	7	600	493-494	1	9	Öljynkuljetus	0,4
5360	7	600	491-492	2	1	Rautatieliikenne	9,2
5363	7	620	51	2	1	Ilmaliikenne	1,5
5366	7	620	51	2	2	Ilmaliikenne	2,1
5369	7	630	52	1	9	Ahtaajat	1,4
5370	7	630	52	2	1	Ahtauksen konttori	1,3
5373	7	630	52	2	2	Satamatyönjohtajat	0,9
5374	7	641	53	1	3	Postitoiminta	6,7
5377	7	641	53	2	3	Postitoiminta	2,1
5380	7	642	61	1	1	Tietoliikenne	1,6
5383	7	642	61	2	2	Tietoliikenne	9,2
5386	7	742	711	2	9	Suunnittelupalvelut	13,1
5389	7	746	80	2	1	Rahankäsittely	1,0
5392	7	746	80	2	9	Vartiointiala	8,0
5395	7	748	74	2	9	Valoäljöntämöt	1,8
5398	7	930	96	1	9	Pesula-ala	1,0
5401	7	930	96	2	9	Pesula-ala	1,4
5407	7	020	02	1	1	Puutavaran valmistus	0,2
5410	7	500	45	2	1	Autokauppa ja huolto	2,9
5413	7	510	46	2	1	Tukkukauppa	21,4
5416	7	520	47	2	1	Vähittäiskauppa	53,9
5419	7	550	55-56	2	1	Ravintolat ja majoitus	20,7
5422	7	600	493-494	1	1	Linja-autoliikenne	4,2
5425	7	600	493-494	1	2	Kuorma-autoliikenne	3,4
5428	7	600	493-494	2	1	Kuorma-autoliikenne	1,0
5431	7	600	493-494	2	2	Linja-autoliikenne	0,5
5434	7	630	52	2	1	Muu liikennettä palveleva toiminta	2,6
5437	7	633	79	2	1	Matkatoimistot	3,5
5440	7	650	64	2	1	Rahoituspalvelut	14,4
5443	7	660	65	2	1	Vakuustoisiminta	5,4
5446	7	700	68	2	1	Kiinteistöalan palvelut	0,8
5449	7	720	62-63	2	1	Tietojenkäsittelypalvelut	19,1
5452	7	741	69-70	2	1	Lainopillinen ja taloudellinen konsultointi	2,0
5455	7	747	81	2	1	Siivousala	7,3
5458	7	748	82	2	1	Muut liike-elämän palvelut	3,3
5461	7	753	843	2	1	Pakollinen sosiaalivakuutus	4,9

Perus-sarja	Sektori	TOL 2002	TOL 2008	Palkkaus-muoto	Ryhmä	Selite	Paino-osuus promillea
5464	7	800	85	2	1	Koulutus	10,6
5467	7	851	86	2	1	Terveydenhuoltopalvelut	10,4
5470	7	926	92-93	2	1	Urheilu ja rahapelit	3,7
5473	7	010	01	1	1	Maatalouden yleiset työt	0,1
5476	7	010	01	1	2	Kotieläinten hoitotyöt	0,0
5479	7	010	01	1	3	Puutarhatyöt	0,2
5482	7	010	01	1	4	Taimitarhatyöt	0,0
5485	7	010	01	1	5	Turkistarhatyöt	0,0
5488	7	200	16	1	1	Sahateollisuus	2,0
5491	7	200	16	2	1	Sahateollisuus	1,2
5494	7	280	25	1	1	Metallituoteollisuus	2,8
5497	7	280	25	2	1	Metallituotteiden valmistus	1,8
5500	7	310	26-27	2	1	Muu sähkökoneiden ja -laitteiden valmistus	0,7
5503	7	330	26-27	2	1	Optisten tuotteiden valmistus	0,7
5506	7	361	31	1	1	Huonekaluteollisuus	1,8
5509	7	450	41-43	1	1	Rakentaminen	16,0
5512	7	450	41-43	2	1	Rakentaminen	4,6
5515	7	500	45	1	9	Autokorjaamoala	4,1
5518	7	500	45	2	1	Autokauppa ja huolto	2,5
5521	7	500	45	2	2	Autokauppa ja huolto	7,4
5524	7	510	46	1	2	Rehusekoittamotyöt	0,1
5527	7	510	46	2	1	Agentuuritoiminta ja tukkukauppa	23,9
5530	7	600	493-494	1	1	Maaliikenne	5,4
5533	7	600	493-494	2	1	Maaliikenne	2,2
5536	7	650	64	2	1	Rahoituspalvelut	1,4
5539	7	670	66	2	1	Rahoitusta palveleva toiminta	2,6
5542	7	700	81	1	2	Viheralan työt	0,2
5545	7	700	68	2	1	Kiinteistöalan palvelut	12,8
5548	7	710	77	2	1	Kulkuneuvojen, koneiden ja laitteiden vuokraus	1,7
5551	7	720	62-63	2	1	Tietojenkäsittelypalvelut	8,4
5554	7	730	72	2	1	Tutkimus ja kehittäminen	3,4
5557	7	741	69-70	2	1	Lainopillinen ja taloudellinen konsultointi	11,8
5560	7	742	711	2	1	Arkkitehti- ja insinööripalvelut	5,7
5563	7	744	73	2	1	Mainospalvelu	3,8
5566	7	747	81	1	1	Siivousala	8,7
5569	7	748	82	1	1	Muut liike-elämän palvelut	0,8
5572	7	748	82	2	1	Muut liike-elämän palvelut	3,3
5575	7	753	843	2	1	Pakollinen sosiaalivakuustustoiminta	0,7
5578	7	900	38-39	2	1	Ympäristönhuolto	2,8
5581	7	923	90-91	2	1	Muu kulttuuri- ja viihdetoiminta	1,6
5584	7	926	92-93	2	1	Urheilu ja rahapelit	2,6
5587	6	010	01	2	1	Maatalouden neuvonta	0,2
5590	6	020	02	2	1	Metsätalouden neuvonta	0,7
5593	6	630	52	2	3	Liikennepalvelut	0,8
5594	6	630	52	2	4	Varustamoliikelaitos	0,3
5595	6	853	87-88	2	1	Sosiaalipalvelut	10,2
5598	6	853	87-88	2	1	Sosiaalipalvelut	4,6
5601	6	910	9491	1	1	Ev. lut. kirkon tuntip.	1,0
5604	6	910	94X	2	1	Järjestötoiminta	3,6
5607	6	910	94X	2	2	Järjestötoiminta	3,4
5610	6	910	94X	2	1	Palvelulaitosten työnant.	0,8
5613	6	910	9491	2	2	Ev. lut. kirkko	7,5
5616	6	910	9491	2	3	Lastenohjaajat	0,5
5618	6	920	60	2	1	Radio- ja TV-toiminta	6,5
5621	6	920	90	2	2	Teatterit	2,6

KÄSIKIRJOJA
 HANDBÖCKER
 HANDBOOKS

Nro 1	Koulutusluokitus 2006 <i>Utbildningsklassificering 2006</i>		2007
Nro 4	Toimialaluokitus TOL 2008		2008
	Toimialaluokitus TOL 2008 (pdf)		2008
	Toimialaluokitus TOL 2008 Liite 1 Hakemisto		2009
	<i>Näringsgrensindelningen TOL 2008 (pdf)</i>		2009
	Toimialaluokitus TOL 2002 <i>Näringsgrensindelningen TOL 2002</i> Standard Industrial Classification TOL 2002 Liite 2 Tiivistelmä <i>Bilaga 2 Sammandrag</i> Annex 2 Summary		2002
Nro 5	Sektoriluokitus 2000 <i>Sektorindelningen 2000</i> Classification of Sectors 2000		2000
Nro 6	Rahoitusvaadeluokitus 1996 Classification of financial assets and liabilities 1996		1995
Nro 10	Yhteisöjen tehtävälouokitukset Julkisyhteisöjen ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tehtävälouokitukset <i>Uppgiftsklassificeringar för sammanslutningar</i> <i>Uppgiftsklassificeringar för offentliga sammanslutningar och icke vinstsyftande sammanslutningar</i> Classifications of the functions of government and non-profit institutions serving households	uudistettu painos reviderad upplaga revised edition	1986
Nro 11	Pääasiallisen toiminnan luokitus Pääasiallisen toimeentulolähteen luokitus <i>Klassificering av befolkningen efter huvudsaklig verksamhet</i> <i>Klassificering av befolkningen efter huvudsaklig inkomstkälla</i> Classification of the Population by Type of Activity Classification of the Population by Main Source of Livelihood		1980
Nro 12	Valtiot ja maat 2004 <i>Stater och länder 2004</i> Countries 2004		2004

Nro 14	Ammattiluokitus 2001 Pääjulkaisu		2001
	Ammattiluokitus 2001 Liite 1 Hakemisto, huhtikuu 2005		2005
	Ammattiluokitus 2001 <i>Yrkesklassificeringen 2001</i> Classification of Occupation 2001 Liite 3 Tiivistelmä <i>Bilaga 3 Sammandrag</i> Annex 3 Summary		2001
Nro 16	Rakennusluokitus 1994 <i>Byggnadsklassificering 1994</i> Classification of Buildings 1994		1994
Nro 17	Sosioekonomisen aseman luokitus 1989 Classification of Socio-economic Groups	uudistettu painos revised edition	1989
Nr 17b	Sosioekonomisk indelning 1989	reviderad upplaga	1990
Nro 18	Demografiset ja sosiaaliset perusluokitukset Ikä, sukupuoli, siviilisäätö, kieli, kansalaisuus, uskonto <i>Demografiska och sociala grundklassificeringar</i> <i>Ålder, kön, civilstånd, språk, nationalitet, trossamfund</i> Demographic and Social Basic Classifications Age, Sex, Marital Status, Language, Nationality, Religion		1983
Nro 20	Suomen ympäristötiedostot		1996
Nro 21	Aineellisten varojen luokitukset Kiinteä pääoma, varastovarot, muut aineelliset varat <i>Klassificeringar av materiella tillgångar</i> <i>Fast kapital, lagerkapital, övriga materiella tillgångar</i> Classifications of Tangible Assets Fixed Capital, Inventories, Other Tangible Assets		1985
Nro 22	Ikäluokitukset Ohjeita ikäluokituksen käytöstä <i>Åldersklassificeringar</i> <i>Riktlinjer för användning av åldersklassificeringar</i>		1986
Nro 27	Rikosnimikkeistö <i>Brottsnomenklatur</i> Crime nomenclature		1999
Nro 28	Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 2009 <i>Kommuner och kommunbaserade indelningar 2009</i> Municipalities and Regional Divisions Based on Municipalities 2009		2009
Nro 30	Tilastokeskuksen ammattieettinen opas		2006
No 30b	Guidelines on Professional Ethics		2006
Nro 31	Tuottajahintaindeksit 1990=100 Indeksien käyttäjän käsikirja Producer Price Indices 1990=100 Handbook for Indices Users		1993
Nro 32	Maanrakennuskustannusindeksi 1990=100 Käyttäjän käsikirja		1993
Nro 33	Ansiotasoindeksi 2005=100 (pdf) Käyttäjän käsikirja		2009
Nro 34	Tuoteluokitus		1995

Nro	35	Väestölaskenta 2000 Käsikirja		2001
Nr	35b	<i>Folkräkningen 2000</i> <i>Handbok</i>		2001
No	35c	Population Census 2000 Handbook		2001
Nro	36	Siviliasiain nimikkeistö <i>Nomenklatur för civilmål</i> Nomenclature of civil cases		2002
Nro	37	Jäteluokitusopas		2005
No	37b	Guide to Waste Classification		1999
Nro	38	Vuoden 1950 väestölaskennan otosaineiston käsikirja		1997
Nro	39	Kuluttajahintaindeksi 2005=100 (pdf) Käyttäjän käsikirja	uudistettu painos	2008
Nr	39b	<i>Konsumentprisindex 2005=100 (pdf)</i> <i>Användarhandbok</i>		2008
No	39c	Consumer Price Index 2005=100 (pdf) Handbook for Users		2008
Nro	40	Maankäyttöluokitus <i>Markanvändningsklassificering</i> Land Use Classification		2000
Nro	41	Julkisyhteisöjen tehtäväluokitus		2001
Nro	42	Rakennuskustannusindeksi 2000 =100 Käyttäjän käsikirja Building Cost Index 2000=100 User's Handbook		2001
Nro	43	Laatua tilastoissa	uudistettu painos	2007
No	43b	Quality Guidelines for Official Statistics		2002
Nro	44	Yksilöllisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukainen luokitus (COICOP)		2002
Nro	45	Use of Registers and Administrative Data Sources for Statistical Purposes		2004
Nro	46	Kulutustutkimus 2006 (pdf) Käyttäjän käsikirja		2009

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 4C
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
PO Box 4C
FI-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
sales@stat.fi
www.stat.fi

ISSN 1797-5646
= Käsikirjoja
ISBN 978-952-244-055-6 (pdf)